

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗАПОВЕД

№ РД 09 - 831/19.05.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия код **542010 Десенатор на текстил**, специалност код **5420101 Компютърно проектиране и десениране на тъкани плоски изделия** от професионално направление код **542 Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	542	ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖЕНИ ИЗДЕЛИЯ
Професия	542010	ДЕСЕНАТОР НА ТЕКСТИЛ
Специалност	5420101	КОМПЮТЪРНО ПРОЕКТИРАНЕ И ДЕСЕНИРАНЕ НА ТЪКАНИ ПЛОЩНИ ИЗДЕЛИЯ

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 831/19.05.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по професията **542010 Десенатор на текстил**, специалност **5420101 Компютърно проектиране и десениране на тъкани плоски изделия**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) в съответствие с Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация (Наредба № 17 от 12.12.2006 г. за придобиване на квалификация по професия **Десенатор на текстил**, изд.ДВ, бр. 20 от 06.03.2007 г.).

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
  - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
  - б. Критерии за оценяване.

- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
  - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
  - б. Критерии за оценяване.

- 3. Система за оценяване.**

- 4. Препоръчителна литература.**

- 5. Приложения:**
  - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
  - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание

Изпитна тема № 1: Компютърно проектиране на цветно-десенирана тъкан за горно детско облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Организация на производствения процес.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Опишете условията за получаване на кенарена тъкан.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Компютърно проектиране на цветно-десенирана тъкан за горно дамско облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Нормиране на труда.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Опишете условията за получаване на десен с райета по дължината на плата.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Компютърно проектиране на цветно-десенирана тъкан за горно мъжко облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Методи на мениджмънт.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Опишете условията за получаване десен с райета по ширина на плата.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Компютърно проектиране на жакардов десен за горно детско облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Организация на производствения процес.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Разяснете какво значение има използването за основни нишки на два вида прежди, с различна плътност.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Компютърно проектиране на жакардов десен за горно дамско облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Методи на мениджмънт.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Опишете условията за получаване на жакардов десен.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6: Компютърно проектиране на жакардов десен за горно мъжко облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Методи на мениджмънт.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл от жакардова тъкан, предназначена за мъжко облекло – по избор.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7: Компютърно проектиране на жакардов десен за декоративна тъкан

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Методи на мениджмънт.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл за жакардова тъкан, предназначена за мебели.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8: Компютърно проектиране на жакардов десен за тъкан за бита

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Механизми за образуване на уста и механизми за цветно сноване.
- Първични сплитки и тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Организация на производствения процес.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл за жакардова тъкан, предназначена за кухненска покривка.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Компютърно проектиране на цветно-релефен (фигурен) десен за облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Жакардов механизъм и механизми за за цветно сноване.
- Жакардови сплитки, сплитки за единични и усиленни тъкани, тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Организация на производствения процес.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл за жакардова тъкан, предназначена за дамски джемпър.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Компютърно проектиране на цветно-релефен (фигурен) десен за декоративна тъкан

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Жакардов механизъм и механизми за цветно сноване.
- Жакардови сплитки, сплитки за единични и усиленни тъкани, тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Комуникациите между фирмата и външната среда в съвременни условия.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл за жакардова тъкан, предназначена за завеси на хол.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Компютърно проектиране на цветно-релефен (фигурен) десен за бита

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Жакардов механизъм и механизми за цветно сноване.
- Жакардови сплитки, сплитки за единични и усиленни тъкани, тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Основни предприемачески стратегии.
- Суровини и материали на чужд език(по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл за цветно-релефен (фигурен) десен за покривка за легло.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Компютърно проектиране на цветно-релефен (фигурен) десен за мебелна тъкан

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Подготовка на основните нишки.
- Жакардов механизъм и механизми за цветно сноване.
- Жакардови сплитки, сплитки за единични и усиленни тъкани, тъкачна рисунка.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Предприемачеството като процес. Основни елементи и фактори на влияние.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Проектирайте детайл за цветно-релефен (фигурен) десен за тапициране на мебели за детска стая.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани, моливи, линия, мрежна хартия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината.	6
3. Прилага мострените възможности на машината при проектиране на десена.	5
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Компютърно проектиране на цветно-печатан десен за мебелна тъкан

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Машины за печатане.
- Технологии и особености на печатането.
- Рапортиране и цветоотделяне.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Основни принципи за осъществяване на ефективни бизнес комуникации във фирмата.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Посочете задължителните условия за получаване на десен по метода „печатане чрез разяждане”.

Дидактически материали: Схеми на на машини за печатане, мостри от печатани тъкани, моливи, линия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината за печатане.	5
3. Прави характеристика на видовете рапорти (повтори), начините на печатане и прави подходящ избор.	6
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява текстилен орнамент в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема №14: Компютърно проектиране на цветно-печатан десен за ежедневна дамска рокля

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Технологии и особености на печатането.
- Рапортиране и цветоотделяне.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Основни предприемачески стратегии.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Посочете задължителните условия за получаване на десен по метода „печатане чрез резервиране”.

Дидактически материали: Схеми на машини за печатане, мостри от печатани тъкани, моливи, линия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината за печатане.	5
3. Прави характеристика на видовете рапорти (повтори), начините на печатане и прави подходящ избор.	6
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява текстилен орнамент в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема №15: Компютърно проектиране на цветно-печатан десен за спално бельо

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Технологии и особености на печатането.
- Рапортиране и цветоотделяне.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Комуникациите между фирмата и външната среда в съвременните условия.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Обяснете възможно ли е осъществяване на монокомпозиция при десени за спално бельо. Обосновете отговора си.

Дидактически материали: Схеми на машини за печатане, мостри от печатани тъкани, моливи, линия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината за печатане.	5
3. Прави характеристика на видовете рапорти (повтори), начините на печатане и прави подходящ избор.	6
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява текстилен орнамент в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

*Изпитна тема № 16: Компютърно проектиране на цветно-печатан десен
(за тъкан от естествена коприна) за дамска официална рокля*

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Технологии и особености на печатането.
- Рапортиране и цветоотделяне.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Организация на производствения процес.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Обяснете възможно ли е осъществяване на монокомпозиция при десени от естествена коприна.
Обосновете отговора си.

Дидактически материали: Схеми на машини за печатане, мостри на печатани тъкани, моливи, линия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината за печатане.	5
3. Прави характеристика на видовете рапорти (повтори), начините на печатане и прави подходящ избор.	6
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява текстилен орнамент в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтор.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17: Компютърно проектиране на цветно-печатан десен за тъкан за бита

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Технологии и особености на печатането.
- Рапортиране и цветоотделяне.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Комуникациите между фирмата и външната среда в съвременните условия.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Обосновете възможностите за осъществяване на затворена композиция при печатани десени за покривки.

Дидактически материали: Схеми на машини за печатане, мостри от печатани тъкани, моливи, линия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината за печатане.	5
3. Прави характеристика на видовете рапорти (повтори), начините на печатане и прави подходящ избор.	6
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите програмния продукт.	11
5. Изобразява текстилен орнамент в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18: Компютърно проектиране на цветно-печатан десен за детско горно облекло

План-тезис:

- Композиция на десена.
- Използвани подходящи текстилни материали и свойствата им.
- Технологии и особености на печатането.
- Рапортиране и цветоотделяне.
- Програмен продукт – последователност при проектиране на десена.
- Методи на мениджмънт.
- Суровини и материали на чужд език (по избор).
- Изпитване на текстилните материали.
- Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.

Примерна приложна задача/казус: Посочете някои от възможностите за разнообразие в декорирането, които предоставят методите на „преносния печат” при детско горно облекло.

Дидактически материали: Схеми на машини за печатане, мостри от печатани тъкани, моливи, линия и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва устройството и действието на машината за печатане.	5
3. Прави характеристика на видовете рапорти (повтори), начините на печатане и прави подходящ избор.	6
4. Описва последователността на проектиране на десена с възможностите на програмния продукт.	11
5. Изобразява текстилен орнамент в графичен вид.	5
6. Разработва композицията на повтора.	11
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казуса.	6
Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика на професията и специалността се състои в **проектиране на десен за тъкан с различно предназначение – създаване на композиция на повтора на орнамента с помощта на подходящ програмен продукт при спазване на законите на композицията и изискванията за оригиналност и естетика.**

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция разработва показатели по критериите, определени в таблицата.

Пример:

<i>№</i>	<i>КРИТЕРИИ</i>	<i>ПОКАЗАТЕЛИ</i>	<i>Максимален брой точки</i>	<i>Тест</i>
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. <i>Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>	<i>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства; 1.2. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работата, и реагира по подходящ начин; 1.3. Съобразява дейността си с изискванията за опазване на околната среда.</i>		<i>да/не</i>

2.	Ефективно организиране на работното място.	<p>2.1. Подготвя и поддържа чисто работното място;</p> <p>2.2. Спазва технологичната и трудовата дисциплина;</p> <p>2.3. Употребява целесъобразно материалите.</p>	2 4 4	10
3.	Разчитане, спазване, подбор и ползване на технологичната документация, необходима при подготовката и проектирането на десена.	<p>3.1. Проявява съобразителност при избора на началните параметри на бъдещата композиция;</p> <p>3.2. Съобразява и подбира необходимата справочна литература.</p>	6 4	10
4.	Изработване на проекта.	<p>4.1. Спазва технологичната последователност в процеса на работа;</p> <p>4.2. Правилно подбира материалите, необходими за изпитната работа, в зависимост от предназначението на проекта;</p> <p>4.3. Разработва правилно композицията на повтор на декоративния елемент;</p> <p>4.4. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри;</p> <p>4.5. Изпълнява задачата в поставения срок;</p> <p>4.6. Спазва всички изисквания, поставени в заданието, и осъществява творческите намерения, залегнали в проекта.</p>	9 8 9 4 4	34
5.	Презентиране и защита.	<p>5.1. Може да представи и обоснове творческите намерения и процеси при изпълнение на практическото задание.</p>	6	6
Общ брой точки			60	

Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията **Десенатор на текстил**.

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Литература по използвания програмен продукт.
2. Тилева, Ц. и кол. Строеж и анализ на тъканите. Техника, 1989.
3. Пашамов, Д. и кол. Процеси и машини в тъкачното производство. Техника, 1991.
4. Атанасов, Д. и кол. Технология на тъкачеството. Техника, 1980.
5. Митова, Б. Изпитване на текстилните материали. Техника, 1991.
6. Венкова, М. Текстилно материознание. Техника, 1988.
7. Войкова, А. Икономика. Мартилен, 2003.
8. Годоров, К. Предприемачество и мениджмънт. София, 2006.
9. Тенчева, Бизнес комуникации. Нови знания, 2006.
10. Тилева, Цв., Композиция на текстилната рисунка. Техника, 1993.
11. Бояджиев, К. и кол. Проектиране на тъканите. Техника, 1991.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Иванка Драганова – Професионална гимназия по облекло „Недка Иван Лазарова”, гр. Русе

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 542010 Десенатор на текстил

**специалността 5420101 Компютърно проектиране и десениране на тъкани площни
изделия**

Изпитен билет №.....

Изпитна тема: .....

(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис: .....

.....

.....

Приложна задача:

.....

Описание на дидактическите материали: .....

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 542010 Десенатор на текстил

**специалността 5420101 Компютърно проектиране и десениране на тъкани площни
изделия**

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания .....

(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс,

начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита: .....

1. Да се .....

(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)